СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 83. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 9-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 83. Jersey City, N. J., Thursday, April 9, 1936. THREE CENTS

НАЧИСЛИЛИ 421 ЖЕРТВ ТОРНАДА

ГЕЙНСВИЛ (Джорджія).—Загальні обчислення людей, що погибли підчас торнада в 6 південних стейтах, показують, що всіх жертв було 421.

Червоний Хрест дає тепер допомогу 1,727 раненим та 3,200 бездомним.

В одному місці у підніжжю Синих гір знайдено при купі 185 тіл.

Маєткові втрати обчисляють на 25 міліонів долярів. Дороги в багатьох місцях знищені так, що влада мусіла їх замкнути. Ріки в стейті Алабама виляли.

УКРАЇНЦІ ЩЕ ДАЛІ КЛИЧУТЬ ДОПОМОГИ.

ГВІЛИНГ (Вест Верджінія). — Дня 29-го березня відбулися тут на заклик 56-го відділу У. Н. Союза збори членів У. Н. Союза в справі допомоги потерпілим від повені.

Постановлено зробити відповідний заклик за допомогу та уповажнити секретаря відділу, Михайла Дуткевича (4303 Eoff Street, Wheeling, West Virginia) приймати жертви, прислані до відділу на ту ціль.

СПІШАТЬ З ДОПОМОГОЮ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

БРУКЛИН (Ню Йорк). — Бруклинський допомоговий комітет, зорганізований для допомоги українцям, що впали жертвою повені, вже зібрав 60 долярів.

Допомогу збирається далі.

ЗА ЗАВЕДЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ НА МОРЮ.

ВАШИНГТОН. — Бюро навігації й інспекції кораблів вислало до всіх власників кораблів домагання присилати урядові для розсліду рапорти з кождої несубординації серед обслуги своїх кораблів пасажирських і вантажних.

На основі вступного слідства, переведеного департаментом, департамент торговлі каже, що останніми часами стали множитися бунти залог на американських торговельних кораблях. За останній рік таких випадків було 300. У деяких випадках бунтувалася залога на відкритім морю, виставляючи корабель на поважну небезпеку. Уряд, видно, взявся покласти край цим бунтам.

ЗНОВУ ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

ЮНІОНТАВН (Па.). — Великий літак підприємства „Трансконтинентал енд Вестерн Ер Лайнс" що летів до Каліфорнії, налетів недалеко від села Ферченс на гору й розбився.

Підчас катастрофи згинули 11 осіб. З життям вийшли лише 3 особи, тяжко поранені. Пасажирами були переважно молоді військові кадети, що дістали право на їзду літаком у нагороду за гарну науку.

РУХ НА ФАРМИ.

ВАШИНГТОН. — Бюро рільничої господарки подало комітетові краєвих богатств звіт, з котрого показується рух з міст на фарми.

Видно з того, що від 1930-го року число господарств в Злучених Державах зросло на 500,000.

Ще замітніше, що більшість цих нових фарм ведуть люди, що мають заняття в місті та що виїхали на фарму, щоб зменшити кошти життя.

КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Коло 700 делегатів прибули сюди на першу конференцію організацій безробітних. Обнимає вона всякі організації без огляду на партії. Одну з тих організацій „котролюють" соціялісти, іншу комуністи, а ще іншу „троцькісти". Інші зовсім незалежні від якихнебудь партій.

Конференція має тревати три дні й має знайти програму обєднання.

КЕРУВАВ КОРАБЛЕМ БЕЗ КЕРМИ.

БОСТОН (Месечусетс). — Рибацький корабель „Лум" стратив підчас бурі на повнім океані керму. Капітан і 28 люда залоги повели корабель у порт, до котрого було 350 миль. Доперва як корабель заїхав у бостонський залив, капітан зівізвав допомоги інших кораблів, бо боявся, що вітер може загнати його корабель на інші кораблі, що стояли в порті.

Прийшов йому на поміч портовий „тролер" та притягнув „Лум" до причалу, де він зараз почав виладовувати 220,000 фунтів риби.

8 ОСІБ ЗГИНУЛИ В МЕКСИКАНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ.

МЕКСИКО. — У бомбовім замаху на поспішний поїзд коло стації Пасо дель Мачо згинули 8 осіб. 14 осіб вийшли з тяжкими покаличеннями.

Догадуються, що бомбу підложили з політичних причин, бо на поїзді їхали визначні політичні лідери, як наприклад полковник Часаро, що кандидує на уряд губернатора стейту Вера Крус.

ХТО ПОЧАВ РЕВОЛЮЦІЙНУ ВІЙНУ?

ВАШИНГТОН. — Група сенаторів постановила прослідити, хто віддав перший вистріл в американській революційній війні.

Про цей вистріл говориться звичайно в історії, що його чути було довкола землі.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД, ПОТЕРПІЛИХ ВІД ПОВЕНІ.

До Обєднаня зголосилися ріжні комітети, що призбирали одяг і білля для українських родин, потерпілих від повені. Просимо ті Ратункові Комітети, що існують у громадах, потерпілих від повені, щоб негайно дали знати, якщо бажають отримати таку допомогу. Зголошення слати до Обєднання на таку адресу:

„OBYEDNANYE"
P. O. Box 122. Hudson Termirnal, New York, N. Y.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ НІМЕЧЧИНІ.

В Лондоні обчислили, що Англія, Франція і Бельгія матимуть 11,037 літаків, а Німеччина тільки 2,800. Значить, антанта в потребі зможе цілком збомбардувати цілу Німеччину.

ЗБЕЗЧЕЩЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ КАПЛИЦІ.

Незнані злочинці увійшли до незамкненої православної каплиці в селі Сілець, пов. Холм, обірвали висячу лямпку, розбили скарбонку, обдерли з образу св. Анни фіранки, а образ вкинули до річки. Це не є відірваний факт.

ОНДУЛЯЦІЯ ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

Серед дивних обставин померла цими днями у Варшаві жінка місцевого адвоката Вішлера в 33 р. життя. Вечором вона вернулася від фризієра, де їй зроблено т. зв. вічну ондуляцію. Дома почала її боліти голова. Біль голови з кожною годиною був щораз сильніший. Візвали невролога, який ствердив великий вилив крови в мізку внаслідок того, що трісла в ньому артерія. Ратунок був неможливий і молода жінка померла по кількох годинах.

ЧИСЛО ЖИДІВ НА СВІТІ.

Економічно-статистична секція при жидівським науковім інституті обчислила, що з початком 1936 р. було на цілому світі 16 міліонів 240 тисяч жидів. За останніх 10 літ прибуло міліон 240 тисяч жидів. Щодо розміщення жидів на світі то 10 міліонів живе в Европі, коло 5 міл. в Америці, коло 800 тисяч в Африці, а 30 тисяч в Австралії. Жиди є розкинені по 80 державах, але дві третини живуть у трьох державах, а саме 4,450,000 в Злучених Державах, 3,150,000 в Польщі і 3,080,000 в Росії. Більше число (поверх міліон) жидів живе в Румунії. Безпоглядне число жидів зросло всюди, крім Німеччини, Австрії, Мадярщини, Італії, Швайцарії й Туреччини, де зазначився спадок жидівського населення.

ПІДЛОЖИЛИ БОМБУ ПІД ПОЇЗД.

Під міст коло Пасо дель Мачо в Мексику, 50 миль від Вера Крус, підложено під поспішний поїзд, що їхав з Вера Крус, бомбу. Від вибуху два спальні вози поїзду вилетіли з шин та впали в глибокий яр. З льокомотиви поллялась оліва, котра запалилась. Полумя обняло інші вози. Один спальний віз звисав з мосту й горів. Число жертв у людях ще не знане. Побоюються, що їх було багато.

ТИФ І КРАСУХА ДЕСЯТКУЮТЬ НАСЕЛЕННЯ В БЕСАРАБІЇ.

Пошесть плямистого тифу в Бесарабії не зменшується. В Кишеневі зареєстрували кільканацять нових випадків занедужань. Такі самі вістки надходять з інших повітів, де лютував голод. Між шкільною молодю ширишся пошесть красухи. Влада видала розпорядки у справі боротьби з пошестями.

ЗА ОСНОВИ ВИХОВАННЯ.

В Люцерні появилася нова книжка відомого німецького вченого Фридриха Вільгельма Ферстера п. н. „Давнє і нове виховання". Автор обговорює низку актуальних виховних проблем і стверджує, що без світогляду, опертого на християнській вірі, держава, наука і виховання мусять зійти на бездорожжя. Нова книжка Ферстера викликала в цілому світі велике заціклавлення.

1,750 МОСКОВСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ ДІСТАЛИ ТУРЕЦЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

Турецький уряд на просьбу Союзу Націй згодився дати турецьке громадянство майже всім московським громадянам, що перебувають тепер на території Туреччини. Тим способом 1,700 московських емігрантів стануть турецькими громадянами.

КАТАСТРОФА АВТОБУСУ ВНАСЛІДОК ОЖЕЛЕДИ.

Коло місцевости Ботошані (Буковина) перевернувся внаслідок ожеледи пасажирський автобус, яким їхало 40 осіб. Усі вони були в катастрофі легко або важко ранені.

ЗАМКНУЛИ МІСЬКИЙ ТЕАТР В УЖГОРОДІ.

Нотарський уряд замкнув міський театр в Ужгороді тому, що будинок дуже старий, грозить розвалом і небезпекою вогню. Таким чином Ужгород опиниться без театру. Тому, що вже раніше рішили вибудувати новий театр в Ужгороді, замкнення старого помино приспішить будову нового театру.

РОЗЧАРУВАННЯ З ГУЦУЛЬЩИНОЮ.

Польська преса не таїться з розчаруванням, якого зазнають поляки зі спробами спольонізувати Гуцульщину. Дописувач „Львівського Дзенніка Народового" з Ворохти стверджує, що поляки „здеморалізували гуцульське населення своїми регіональними імпрезами" та всякими заходами притягнути його до польщини. „Гуцул не робить нічого безінтересовно. За все треба йому платити. За виступи підчас офіціяльних імпрез бере заплату як еквівалент заробітку, втраченого залишенням роботи в лісі" — пише він. „За нашими гріхами і теоретиками господарського (?) піднесення Гуцульщини йде український агітатор (?) і він перемагає". На доказ цього автор наводить факт, що гуцульський хлопчина у Ворохті, який дивився на військову орхестру, запитаний несподівано, хто він, відповів гордо та з іскрами в очах: „Син вільної України". Але ця реальна дійсність зовсім не відстрашує поляків від своїх плянів. „Европеізуймо Гуцульщину" — кличе д-р І. З. у „Дзеннику Польскім", — а цю працю развинути оперти на „розбудові місцевої польщини". На перший плян мають піти Ворохта, Жабє, Косів і т. д. Непоправні!

ТРАГІЧНА ЇЗДА САНЬМИ.

У львівськолму шпиталі помер капітан жандармерії Станіслав Рошкевич, що був приділений до корпусу граничної сторожі. Сани, якими він їхав у службових справах коло Чорткова, перевернулися і впали в яр, що мав на дні пліт. Рошкевич набився на гострий кіл, ранячись тяжко. Перевезений до львівського шпиталю, він по двох днях помер.

РЕН І НІЛЬ ОСЕРЕДКОМ ФРАНЦУСЬКО-АНГЛІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

ПАРИЖ. — Заграничні міністри Франції й Англії вибралися до Женеви на наради в справі замирення Европи. Радитимуть і про Африку, бо й вона заважує на політиці Европи, а це через італійський наступ на Етіопію. Заходить питання, чи з тих нових нарад у Женеві вийде що путнього.

Французька преса сумнівається. А це тому, що в Женеві станутъ проти себе два інтереси: Англії й Франції. Для Англії найважнішою справою є тепер те, що італійські війська дійшли в Етіопії до цеї теріторії, звідки можуть контролювати Синім Нілем, себто рікою, від якої, як відомо, залежить цілий добробут Єгипту, що є під контролею Англії. Тому Англія напирає на европейські держави, щоб змусили Італію припинити війну в Етіопії, а якщо вона цього не зробить, щоб негайно приступити до дальших санкцій проти неї. Проти цього є Франція, бо хоче мати в Італії свою союзницю. Зате сама вона буде домагатися від держав і Англії, щоб заборонити Німеччині фортифікувати Ренщину, і то з тим, що коли Німеччина цьому спротивиться, то треба проти неї виступити з санкціями. Але проти цього домагання є Англія. Так стоять справи. Отже Ніль і Рен є найважніші точки женевських нарад. Франція твердить, що важнішою справою для Европи є Рен, а Англія думає, що в її інтересі є більше дбати про те, що діється над Нілем. Розвязати ці обидві справи — річ дуже тяжка.

СЕЛЯСІ ВІЗВАВ УВЕСЬ НАРІД ДО ЗБРОЇ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопський цісар проголосив, що Італія розголосила по світі, що війна в Етіопії вже так якби скінчена, що етіопська армія розбита, а Етіопія так якби підбита. Цісар твердить, що це неправда. І разом з тим взиває ввесь нарід вхопити за зброю і боронити край до останньої краплі крови.

НАЗИВАЮТЬ ФРАНЦІЮ САБОТАЖНИЦЕЮ.

БЕРЛІН. — Націстична преса подає, що мирове предложення Гітлера моглоб дійсно довести до замирення Европи. А коли не приходить до замирення, то вина в тім Франції, яка саботує справу замирення, висуваючи раз-у-раз нові проекти.

НАЦІСТИ ПРОТИ БОРОТЬБИ ШМЕЛІНГА З ЛУІСОМ.

БЕРЛІН. — Націстична преса не є одушевлена кулачною боротьбою, яка має відбутися в Злучених Державах між німцем Максом Шмелінгом і мурином Джовом Луісом. Зпочатку плянували з Німеччини прогульку до Злучених Держав з приводу цеї боротьби. Тепер націсти кажуть бойкотувати цю боротьбу, бо Шмелінг як „арієць" не повинен боротися з мурином. Крім того, націсти є проти професіональних борців, а тільки заявляються за такий спорт, який існував у давній Греції, а який тепер відроджується в новітніх Олімпійських ігрищах. Націсти хочуть зробити зі спорту свого роду релігію, виходячи з цього, що в Греції Олімпійські ігрища були частиною релігійного свята.

БОМБА В КОШИКУ З ЯЙЦЯМИ.

МАДРИД (Еспанія). — Едвардові Гасетові, славному адвокатові і радному міста, післано кошик з яйцями. Слуга відчинив кошик і побачив у нім бомбу, яку зараз прикрив матерацом. Бомба вибухла, але не вбила нікого, тільки понищила стіни і підлогу.

СОВЄТИ ЗГОВОРИЛИСЯ З КИТАЄМ.

ТОКІО (Японія). — Тут твердять на підставі певних інформацій, що Совєти заключили з Китаєм тайний договір, звернений проти Японії. Обидва контрагенти погодилися щодо Монголії, черезз яку була між ними найбільша незгода.

НЕ БУДЕ БОМБАРДУВАТИ СТОЛИЦІ ЕТІОПІЇ.

ЛОНДОН. — Італійський уряд проголосив, що не буде бомбардувати в Етіопії отвертих міст, таких як Адіс Абаба чи Дiредава, запевняючи представників чужинецьких держав і інших чужинців, що не повинні мати з цього приводу ніякого страху.

ШУКАЮТЬ САТИСФАКЦІЇ В ДВОБОЮ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — В Угорщині далі існує середньовічний звичай полагоджування шляхом двобоїв таких непорозумінь, у яких іде про честь людини. Провідник селянської партії Тібор Екгард назвав премієра Юлія Гембоша політичним шкідником, стверджуючи, що його заграничня політика йшла завжди на школу Угорщини. Ця образа довела до двобою на пістолі. На щастя, ніхто не був пострілений. Але саме через те розійшлися противники по двобою дальі непоєднані.

В Угорщині двобій на шаблі чи пістолі є законом недозволений. Це пригадали обидвом політикам перед самим двобоєм. Але це не поділало. Такі випадки бувають в Угорщині дуже часто.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКДЕНЬ І „СВІЙ ДО СВОГО"

Сталося в краю таке диво: студентська молодь зорґанізувала у Львові українську промислову виставу. Друге диво: ця вистава була одною з найбільше відвідуваних українських імпрез, бо відвідали її понад 15 тисяч осіб.

Зорґанізовано цю виставу під протекторатом Союзу Українських Купців і Промисловців і Центросоюзу, а що на ній було виставлене, про це вже була згадка в нашім орґані. Та особливо важне тут це, що навіть те українське громадянство, яке відноситься ще далі недовірчиво до своїх купців і промисловців, переконалося тепер наглядно, що ми вже маємо багато нових сил у купецтві й промислі, які є творчими, і які видержують конкуренцію з найкращими чужими силами. Українське громадянство переконалося, що ми вже тепер, навіть у тих тяжких часах, можемо покривати наші найважніші потреби виробами українських рук і плодами українського духа.

Тільки є ще одна біда: з нашою публикою. Вона мусить уже раз зрозуміти дійсну вартість клича „Свій до свого". Бо як цей клич увійде в серце й мозок кожного українського громадянина, тоді матимемо свій широко розгалужений промисл, своїх впливових промисловців і купців. Все це залежить тепер у першу чергу від українського патріотизму.

Справи, про які отсе пишемо, відносяться у великій мірі і до американської України, до українського громадянства в Америці. Це відноситься теж до наших купців і промисловців. Вони перші повинні подбати, щоб в Америці був сильний Союз українських купців і промисловців. Такий Союз повинен теж приложити руку, щоби була поведена відповідна пропаґанда серед українського громадянства в Америці в справі спопуляризування клича „Свій до свого". Він повинен вести відповідну пропаґанду в часі Різдвяних або Великодних Свят, чи при інших нагодах. І то пропаґанду добре обдуману, таку, яку ведуть американські фірми чи торговельні палати. Крім цього кожний з українських бизнесменів повинен теж памятати і на українську пресу. Він перший повинен її підтримувати і розуміти її вартість, коли сам розуміє добре значіння слів „Свій до свого". На жаль, мало є назагал таких українських бизнесменів між тими тисячами, що ми їх маємо, що розумілиб цю справу. Всежтаки, маючи на увазі тих, що це розуміють, як і виходячи з нашого національного становища, пригадуємо нашому громадянству з нагоди надходячих Великодніх Свят і великодніх закупів, що ми маємо і в Америці памятати на своїх торговців і промисловців. Це теж наш обовязок, якщо хочемо стати на американськім ґрунті сильнішою ногою. А виконати цей обовязок не тяжко, коли зважимо, що вже маємо між своїми бизнесменами людей з добрим успіхом і добрим хистом, що вже дали доказ, що вміють вести бизнес добре, чесно й по модерному.

ПРО ПРОПАҐАНДУ

(Надіслана стаття).

На першім місці стоять тут **картоґрафічні праці д-ра В. Кубійовича і М. Кулицького.**

Вийшли вони недавно і не були сконфісковані, як сконфісковано кат зна чому знамениту етноґрафічну карту Европи пок. проф. Дітріха Шефера (можна її дістати очевидно в Німеччині і в Австрії, або через якунебудь німецьку книгарню в Америці). Сконфісковано її — бо когось правда в очи колола...

Але присвятім трохи уваги працям тих двох наших учених.

І так маємо передовсім **„Карту України і сумежних країв".**

Є це велика кольорова політична карта у вимірах 85×46 цм., що обіймає цілу етноґрафічну українську територію. На карті представлено окремими красками поодинокі держави, прозорими широкими лініями зазначено адміністраційний поділ згідно зі станом в 1934 р.; осередки адміністраційних одиниць підчеркнено. Багата річна мережа є зазначена окремою синьою краскою. На карті представлено красками всі роди комунікації (залізниці, биті, водні і повітряні шляхи) сплавність рік і розміщення копалень. Біля 1,000 місцевостей орієнтує нас в топоґрафії наших земель. На окремій дрібній карті представлено розміщення українських кольоній в Азії. Та дрібна карта є для нас незвичайно цікава і повчаюча, а навіть ободрююча. Коби лиш всі ті кольонії крепко тримались, а держачись приписів Мусолінія — якнайчисленніше залюднювалися власним приплодком...

Та карта України і сумежних країв є одинокою точною сучасною картою наших земель, карти, видані в часі світової війни, є вже перестарілі, а ті, що їх видано на совєтській Україні, не обіймають всіх наших земель. — Завдяки багатому змістові, згадана карта є підставою знання українських земель і тому повинна знайтися в руках кожного свідомого українця та **в домівці кождого українського товариства.**

Другою власне виданою картою обидвох згаданих наших учених є **„Фізична карта України"**, що надається спеціяльно до вжитку молоді, самоосвітніх гуртків, тощо.

Третьою є **„Етноґрафічна карта України"**, видана в більше красках, є доповненням „Карти України і сумежних країв", бо позволяє пізнати національний склад наших і сусідніх земель.

Тут треба згадати ще про **„Карту українських говорів"** проф. І. Зілинського, видану „Українським науковим Інститутом" у Варшаві (вул. Фільтрова ч. 65). Є це дуже важна й інтересна карта, котра (перша в своїм роді!) дає нам пізнати границі поодиноких українських діялектів, чого звичайно ніхто з нас не знає. Сама карта є однак трохи замала тай має замало імен місцевостей, що лежать на границях наших і **чужих** говорів. Лише це дало би нам можливість докладно зорієнтуватися щодо наших етноґрафічних ґраниць. Тому треба, щоб „У. Н. Інститут" видав ту карту у збільшеному форматі та з докладними границями від Словаччини, та Румунії, а дальше з такимиж границями Лемківщини (від заходу), на Холмщині і на Підляшу.

Зокрема дуже важним є для нас знати імена і положення тих наших сіл на Мармарощині, що їх з легкої руки дарував д-р Бенеш Румунам. Ціна згаданої карти (У. Н. Інституту у Варшаві) виносить 1/2 доляра і тому найкраще най два наших земляки зложаться на цілого доляра і в реджістрованім листі пішлють згаданому Інститутові.

Четверта карта панів Кубійовича і Кулицького є **„Карта густоти населення України і сумежних країв"**, котра подає нам розміщення всеї людности.

Пятою картою є: **„Карта розміщення українців"**, котра це відсотково представляє і є доповненням „Етноґрафічної карти".

Нарешті дуже важною є шеста, обширна **„Аміністративна карта Галичини".** На ній подано подрібний політичний і адміністративно - церковний поділ Галичини, всі громади Галичини й зазначено розміщення наших культурних і політичних інституцій. Та карта є також доконечна для домівок всіх наших товариств.

Всі згадані тут карти (з виїмком виданої у Варшаві „Карти говорів") можна набути в д-ра Кубійовича (Краків, вул. Замойського 1).

Тут завважу, що, презентуючи ті карти перед чужими, повстане та трудність, що всі написи є українською мовою. Оже треба набути і велику карти Европи з надписами латинською азбукою (найліпше з анґлійськими) та повісити її на стіні поруч „Карти України і сумежних країв". Чужинець зможе тоді легко зорієнтуватися. Маємо надію, що заслужені панове автори тих карт видадуть незадовго бодай важніші з них також з надписами латинською азбукою, чого для заграничної пропаґанди доконче потрбно.

Піднести тут треба важний, а характеристичний факт:

Професор д-р **Ст. Рудницький,** що викладав у високій школі (університеті) в Харкові, видав фізичну карту всіх українських земель. За це вислали його большевики на 10 літ в „отдальонниє места", а саму карту сконфіскували.

І тут правда в очи коле! Гарна українізація!

Колиж говоримо вже про ґеоґрафічні українські карти, то мусимо тут ще завважити, що недавно голова Наукового Товариства ім. Шевченка, д-р І. Раковський, скликав пресову конференцію, на якій повідомив представників української преси, що відколи Українська Академія Наук у Києві стала большевицькою яґейкою — то Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові має обовязок репрезентувати українську науку. Голова повідомив далі, що Н. Т-во ім. Шевченка закладає **Демоґрафічний Інститут,** який буде давати статистичні дані ученим, політикам та журналістам. Приступає воно також до видання **першого великого атлясу українських етноґрафічних земель.**

Цей атляс буде мати 40 більших і **100** менших карт та буде коштувати **шість долярів.**. (Адреса Т. ім. Ш. звучить: Львів, вул. Чарнецького 24). Має він вийти ще цього року.

Треба тут зазначити, що як першу **„Українську Загальну Енциклопедію"** видала мала Галичина так і перший великий атляс видасть знову Галичина. А ще перед виданням цього атлясу влаштує Н. Т-во ім. Шевченка виставу мап українських земель по більших містах Галичини і в кількох столицях европейських держав. Буде це й справді знаменита пропаґанда для „української справи".

Говорячи про пропаґанду, годі не звернути ще раз уваги на згадану повище **„Загальну Українську Енциклопедію"**, котрої видання й справді приносить нам честь. Ось що пише про неї один з наших краєвих часописів:

„Останніх пять зошитів цеї „Книги Знання", це зеркало, що в нім бачиться всю історію українського народу, найдавнішу і найновішу, з усіма її атрибутами, отже історію політичну і культурну. Бачиться тут, як розвивався наш нарід, як будувалася його культура і сила, яке було наше військо у всіх його формаціях від часів княжих — аж до останніх днів. Бачиться тут, як наш народ змагався за просвіту, за науку, якої віри був давніше, якої тепер; як він жив, як одягався, як працював зразу на своїй землі, як опісля розрісся і пішов у далекі заморські краї і там дальше змагається за своє існування. Те все видно з описів з життя народу в кождій ділянці а наглядно бачиться це в кольорових образках ноші, почавши від княжих часів по нині. Це видно в образках: український одяг, — три карти з військовими одягами — від княжих дружинників XI—XII віків — до стрільців і козаків та старшин наших часів — також кольорові. Є тут дальше таблиці з українськими писанками, вишивками та гаптами, з творами малярства, різьбарства, ґраверства, украпїнської архітектури деревляної і мурованої, таблиці з українською керамікою, гуцульськими виробами та килимами".

„Україні" є присвячена ціла низка статтей, писаних нашими вченими-спеціялістами. Той відділ обіймає 653 півсторони лексиконового формату, а крім того є розсіяних тисячі поодиноких інформацій по всіх трьох величезних томах цеї прекрасної книги.

Надзвичайно прихильно висказується про те видання „Бюлетин польско-українські". Однакож його похвала не повинна нікого відстрашувати від закупна цеї справдішньої „Книги Знання". Пишу це тому, бо у „Рутенців" і таке можливе. „Поляки це хвалять? О! — то я не куплю!"

Таке відношення до справи є лише доказом дурійки у людей, котрі в дешевий спосіб хотять зазначити свій патріотизм.

А щож лекше, як чогось **„не зробити"**, в отцьому випадку — „не купити", що очевидно лекше виконати як купити Енциклопедію за $30.

Досі, на жаль, наша „Українська Загальна Енциклопедія" і в Злучених Державах і в Канаді слабо поширена, а це треба конче і чимскорше наздогонити.

Ми розуміємо, що в теперішніх тяжких часах депресії не легко видати аж $30 відразу, але можна чейже порозумітись і купити ту книгу на рати.

У всякому разі наші товариства й орґанізації повинні негайно і карти ґеоґрафічні д-ра Кубійовича і Кулицького собі спровадити і ту Енциклопедію. — Така пишно видана і гарно оправлена книга є вже сама по собі знаменитим засобом пропаґанди, хоч чужинець прочитати її не зможе. Але ілюстрації і кольорові таблиці певно буде подивляти і ваших пояснень радо послухає.

А дальше: Українська Енциклопедія є надзвичайно багатим жерелом знання та інформацій для всіх, що мають виголосити якийсь виклад, а хочби лише звичайну промову. Таксамо і для редакторів та тих, що лагодяться написати якусь ґазетну статтю про українські справи. Навіть і дуже очитаному чоловікові — коли зачне переглядати той великий відділ про „Україну" — стане дивним, що він дуже багато ще не знає про свою гарну, а велику Вітчину. Але і почуття гордости його огорне, коли побачить спеціялістами висказане ствердження цих її прикмет!

А спеціялістів та учених працювала тут ціла низка, коли нагадаємо лише ось таких: проф. д-р Василь Сімович, головний редактор відділу „Україна", — проф. Дм. Дорошенко, д-р І. Раковський, д-р М. Рудницький, В. Дорошенко, д-р Кость Левицький, проф. Яковлів, проф. Біднов, М. Чубатий, проф. Л. Білецький, проф. А. Артимович, В. Островський, пос. В. Мудрий. проф. Ом. Терлецький, проф. І. Панькевич, О. Думін, Ів. Крипякевич, І. Борщак, Ол. Шульгин, П. Феденко і багато інших.

Як бачимо—є це низка найсвітліших голов по цім боці Збруча і на еміґрації. Їх звязко написані і дуже інформативні статті — представляють величезний арсенал знання про все українське з історії і сучасности, і тому „Українська Загальна Енциклопедія" є таким важним засобом для всіх тих, котрі свої інтелектуальні сили, своє перо або свою вимогу хотять поставити на службу **пропаґанді за „Українську Справу".** А витревала і консеквентна пропаґанда — мусить принести бажані наслідки.

Юрій Горовенко.

(Кінець).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Д., Ню Йорк, Н. Й. — Ні, не мали цього часопису. Дуже дякуємо за висилку. Зараз його використаємо для статті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 56, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться з причини Великодня замісць 12-го 19-го квітня. Просимо довгуючих членів вирівнати свої довги. На тих зборах будемо рішати несення помочи для наших братів, котрі потерпіли від повені, бо поміч декому є дійсно потрібна. — І. Ковальчик, предс.; Мих. Дуткевич, секр.

УЛАС САМЧУК

ҐОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

45

Зараз по звільненню Павла, між ним, Юрою й ще кількома з наших „верховодів" відбулася нарада. Юра обкладав себе часописами, що їх приносили для нього з долини, читав і товмачив своїм краянам. Вільсонові параґрафи, говорив про нашу єдність з тамтими братами за горами, про необхідність обєднання... Він намагався переконати всіх, що коли ми захочемо, то ніяка сила не встані перешкодити нашому визволенню. Вдаряючи кулачиськом об стіл, він кликав на свідків усіх богів і закликав гуцулів вступати всім разом до своєї армії, що єдина принесе нам волю.

Справа одначе стояла не блискучо. Тисячеліття неволі поклали на душах народу глибокий і сумний слід. Та все таки перемогло чудо, на очах творилася леґенда. Кувалися мечі визволення й помсти. Родилися й вилітали в піднебесну височінь горді гасла боротьби, що безжалісно на черепя крушили рештки злочинної пасивности, а в огні й муках формувалися нові підстави будучого храму.

Біглп по горах порвані хмари. Ступали по оголених шпилях величезні босі лапи сердитих і обережних небесних летунів, ступали чуйно й мягко, ніби тигриці дзвінких джунґлів.

Ще день, ще два. Небо твердіє. Хмари замерзають у фантастичні ґіґантські крижини, що прудко летять, труться одна об одну й, розсипавшися на біліони кристаликів, щиро посипають ними тверді, повні камяних мязів, постаті Карпатських велетнів.

Наша залога день-денно, як тільки ранок вступав до касарні, під згуки сурми піднімалась і жила твердим військовим життям. Дисципліна, порядок, чергова служба, телефони й розпорядження. До мене сходилися всі нерви низу й гір. Коли впали сніги, все частіше і частіше в моїй канцелярії, на головній вулиці, почали зявлятися суковаті гуцули, що вперто домагалися харчів. „Жінки, ади, пухнуть з голоду, діточки їенчать, гейби голоду, діточки енчать, гейби

Але хліба не було. Хтось пустив поголоску, що Україна, що повстала за горами, дуже багата на хліб. Ходили чутки, що там гниє пшениця, що там картоплею свиней кормлять, що хліб там щоденне їдло найбідніших людей.

Це оповів Іван Щутка, що недавно приїхав з полону. Він був на Україні й привіз з собою кусень хліба. Сусіди з околичних ґрунів позбігалися, бодай подивитися на хліб. А полонений розломав шмат хліба на дрібні кусники й роздав, мов проскурку, народові.

— Там, ґаздове, того хліба, що псп не їдять. На Україні, ґаздове, хліб сіють просто так собі... Вийшов на поле, зорав, вкинув зерно, а воно, ади, за кус часу і вігналосе в таку-оо стеблину.

Встав і показав рукою аж під стелю. — Там, чесні ґаздове, земля така, що мастпнею хліб, гей би маслом і їж. Там не те, що наші гори.

Ґазди і ґаздині слухали й дивувалися. Дрібочків хліба не їли одразу. Оберезно, мов святощі, несли в кулаках додому й віддали дітям.

— На. Сесь український хліб. Сесь дав ми Іван Щутка, а той був на Україні. Їж, дітинонько, їж, бідо моя.

А коли знов посходилися до Щутки ґазди, він збиває розчухране волосся і каже: — То, чесні ґаздове, тота Україна, що сорок міліонів народу рахує, виживлює, знаєте, пів світу. А ось ми тутка гинемо. То є кривда велика, бо і ми українці, бо то і наш хліб.

Ґазди слухають і кивають головами. Їм от курити кортить, та нема чого. Щутка розійшовся і горить. Він громи кидає, домагається винного. Дайте його сюди!

Дійшли до того, що порішили писати до України скаргу. — Айно! Досить чекати! Ми також люди. Хай Щутка сідає. Він і світу більше бачив і Україну знає. Пишіть, ґаздо Щутко!

Та чим напишеш? Ади, пальцем не нашкрябаєш. Треба папір і все інше. Ґазди нишпорять по тайстрах й кишенях, може там у кого шустка завалялася.

— Гей би на палінку, — кпиться Юра Свиридчук. — Гей би віпити закортіло.

Зложилися і той саме Свиридчук, щоб не кпився, нічної години, мусить іти до Ясіня й зпід землі видобути паперу.

Пішов і видобув. Довго барився, ґазди чекали й лаяли. Не ставало терпцю. Навіть говорити не було чого. Сиділи мовчки. Кожний думав над тим, що писати. Кожний міркував у душі тверде слово скарги. Гірке, напоєне слізми і скорботою, слово душило кожного й треба якось уміти висловити його. Україна ввижалася кожному Божим образом. Вона їх вислухає й допоможе. Вона піле їм отого смачного чорного хліба. Аджеж там стільки його.

— Ну, Юро, дорікають Свиридчукові, коли той вернувся. — Тебе, сарако, агій лиш по смерть посилати. Сідайте, Іване Щутко. Пишіть.

Іван сідає урочисто до столу, кладе перед собою цілий білий, як сніг, аркуш паперу, насаджує нове блискуче перо й уважно слинить його. Другий ґазда каламар відкорковує. Іван мачає раз, обтирає перо, мачає другий раз, довго приміряється й великими друкованими літерами пише:

„Скарга ід Великої Україні мармарошських русинів-українців".

Ґазди уважно слідкують за кожною літерою й терпеливо мовчать. Іван написав і прочитав записане в голос. Добре. Всі одобрили. Саме так, рихтик, правдиво.

„1) Ми потрібуємо насам перет хліба не маємо. Ліса не маємо також.

Написав і перечитав знов. — Правда! Єаме так. У лісі живемо, ліса не дають.

2) Худобі паші не маємо не волам не коровам нидробли нийакої паші худобі не маємо хоч хто яку хвостяку лишив од війни.

3) Землі не маємо орущойі де досіяти а дедокосити худобі сіна.

4) Посаженийе то року просимо аби нам слободно садити.

5) Священики нас дуже нас дерут што неможи уже дихати.

6) Немаємо соли цим посолити ан запалити сіркачів не маємо.

7) Завтра голі будемо ходити незнайеме ци немайе ци закрито.

8) У нас по 100 нумера хат на ґруні і повише автих хатах потри сини ан отець и мати отипер би кожному дужеби треба землі.

9) Потрібуємо ліса 200 угрів і потрібуємо більше ліса.

10) Ан сим цасом хліба не ма мелаю бо не купиш ї не заробиш а другеє забрали однас нігде доробити. Присилайте нам як най скорше хліба.

Наша рада досудила ми хочемо ко вам ко Україні бути і сим вас поздоровляйемо от найстаршого донад меньшого".

Щутка дописав і ще раз на голос перечитав. Під час цього було так тихо, що чути, як сапають груди слухачів. Вони зовсім заніміли і подібні на кусні ледь обтесаних камяних фіґур. От добре. Файно! Так якраз. Ніколи не сподівалися, що Щутка так рихтик утне. Ґазди дивуються, підшморґують носами, витирають долонями очі.

Після всі один за одним, числом двацядь і один підходили до столу й з мукою й тремтінням хто як міг, ставили під скаргою свої підписи. Хто імя своє нашкрабав, хто тільки хрестика замісць себе посадив, але то все одно. Скарга вийшла такою, як вони хотіли.

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 17 ДО 21 ЛЮТОГО 1936 РОКУ В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ПІД Ч. 81-83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА. 4)

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 6,372.25	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	893.92	$ 7,266.17
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	27,308.98	27,308.98
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	245.39	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd	5,180.69	5,426.08
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,759.82	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,733,27	13,493.09
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,287.10	9,287.10
				Total	$62,781.42	$62,781.42

Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	$19,364.50	$19,364.50
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	8,070.16	8,070.16
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	3,751.59	3,751.59
			Total	$31,186.25	$31,186.25

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,445.36	$2,445.36

Звіт контролі з адміністрації „Свободи".

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$6,941.13	Січень	$5,264.87
Лютий	5,021.11	Лютий	4,637.05
Березень	6,548.52	Березень	7,033.12
Квітень	5,233.20	Квітень	4,101.47
Травень	7,693.95	Травень	6,465.77
Червень	5,504.39	Червень	4,901.41
Липень	4,910.91	Липень	4,954.30
Серпень	5,035.17	Серпень	4,740.48
Вересень	5,257.45	Вересень	5,702.27
Жовтень	5,856.64	Жовтень	4,581.92
Листопад	7,531.05	Листопад	5,493.61
Грудень	6,328.80	Грудень	10,855.09
Разом	$71,862.32	Разом	$68,731.36

Пояснення приходів і розходів.

На прихід зложилися такі позиції:		На розхід зложилися такі позиції:	
Передплата від членів	$48,840.00	Платня редакторів за рік і завідателя за 6½ місяця	$11,156.66
Передплата приватна	3,488.73	Платня робітників	23,655.22
Оголошення	5,260.30	Платня кореспондентів	1,690.80
Роботи для У. Н. Союза	8,241.06	Папір і інші потрібні матеріяли в друкарні	10,372.10
Роботи приватні	1,835.27	Почта за часопис	5,855.70
Торг з книгарні	2,229.69	Опал, світло, електрика	1.854.94
Ріжні дрібні, звороти і т. п.	1,967.27	Видатки адміністрації	2,127.36
		Асекурація	641.36
		Машинерія й інші друкарські прилади	300.86
		Направа машин	52.96
		Купно книжок	1,303.22
		Податки, чинш і т. д.	9,720.18
Разом	$71,862.32	Разом	$68,731.36

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1-го січня до 31-го грудня 1935	$71,862.32
Готівка в банку з днем 31-го грудня 1934	11,821.11
Разом	$83.683.43
Розхід від 1-го січня до 31-го грудня 1935	68,731.36
Остається готівки по день 31-го грудня 1935	$14,952.07
Депозит у ґазовій компанії	50.00
	$15,002.07

Головна Контрольна Комісія на своїм засіданні в лютім 1936 р. провірила все діловодство Головної Канцелярії У. Н. Союза й заряду „Свободи" за другий піврік 1935 року й стверджує, що приходи й розходи ріжних департаментів У. Н. Союза та маєтковий стан до кінця минулого року були такі, як подано повище.

Діловодство виконних урядників провадиться зразково й в порядку. Контрольна Комісія також завважила значний зріст у маєтку Союза, не зважаючи на ріжні перешкоди з боку власників реальностей, на яких У. Н. Союз має морґеджі, та на інші обставини, спричинені депресією.

По скінченні звіту контрольної комісії поодинокі члени тої комісії зложили звіти зі своєї діяльности, яку вони вели на протязі року як головні урядники.

ЗВІТ ПРЕДСІДНИКА ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ О. Е. МАЛИЦЬКОГО.

Звіт з моєї діяльности як члена головного уряду У. Н. Союза за 1935 рік є короткий, а це тому, що рух нашої орґанізації по ювилейному році надто зменшився, а в деяких околицях майже цілковито заспав.

Та, не зважаючи на це, всі обовязки, наложені на мене, я старався виконати як слід. І так, у лютім 1935 року я відбув контролю діловодства й маєтку У. Н. Союза в головній канцелярії, як також був приявний на річнім засіданні головного уряду.

На запрошення відділу 218 та на припоручення екзекутиви я їздив 26 травня до Кемпбел, О., і виголосив там реферат на святі 25-літнього ювилею тогож відділу.

В неділю, 30 червня, я був покликаний до Акрон, О., і там промовляв на пікніку молодечого відділу ім. Івана Франка.

В липні минулого року відбув знову контролю майна й адміністрації управи та діловодства У. Н. Союза в головній канцелярії в Джерзі Ситі.

Дня 18 серпня, з припоручення екзекутиви, я їздив до Аліквіпи, Па., де на місячних зборах відділу 120 У. Н. С. старався полагодити справу непорозумінь, що тягнулись уже довгий час між членами того відділу. Докладне звідомлення перебігу цієї справи й результату моєї поїздки я переслав у своїм часі до екзекутиви та подав екзекутиві свої завваги й спостереження з мого власного провірення дійсних причин негодування в тім відділі.

Отсе короткий перебіг моєї діяльности в 1935 році, який подаю до відома отсих світлих зборів річного засідання.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА Д. КАПІТУЛИ.

Мій звіт, як головного контрольора за час від лютого 1935 року до теперішнього засідання, буде короткий. На протязі того часу головна контрольна комісія, в якій я як контрольор брав участь, перевела дві контролі над майном У. Н. Союза, а саме в липні 1935 року та тепер перед цим засіданням.

Згадані обі контролі були переведені всіми трома контрольорами.

Про стан майна У. Н. Союза та про ведення діловодства головної канцелярії подав вам предсідник контрольної комісії О. Е. Малицький, а тому мені нема потреби повторяти тесаме.

Я хочу тільки звернути увагу на те, що за 1935 рік У. Н. Союз зріс у повнолітніх членах всього на 9 членів, та зате Молодечий Департамент зменшився на 665 членів. На ту надзвичайно важну справу річне засідання головного уряду мусить звернути пильну увагу та старатися знайти способи, якими можна би було запобігти дальшому зменшуванню числа членів.

Щодо фінансового стану Союза, то правда, що маєток Союза разом з маєтком „Свободи" зріс за останній рік на суму $352,060.26, одначе колиб це були нормальні часи, а не часи крізи й депресії, то маєток Союза за час одного року міг зрости далеко більше, бо тоді не булоб залеглих відсотків від морґеджів та бондів орґанізації, а таксамо не треба булоб Союзові платити залеглі міські податки від перебраних на власність реальностей.

Щодо реальностей, то досі У. Н. Союз перебрав на власність 19 домів, не вчисляючи свого власного дому, на загальну суму $778,479.42. Треба тут зазначити, що в короткому часі треба буде перебрати ще деякі реальности.

Як головний урядник У. Н. Союза я листувався з членами, котрі вдавались до мене в ріжних орґанізаційних справах. Також листувався я з урядниками відділів 18, 90 і 43.

З припоручення головного предсідника У. Н. Союза я був приявний 26 травня 1935 року на зборах від. 90 в Сентрелії, Па. На тих зборах я пояснював членам нову реформу та справу переходу зі старого до нового роду обезпечення. Вважаю, що мої вияснення були вдоволяючі, бо майже всі члени з цього відділу перейшли опісля до нового роду обезпечення.

На припоручення гол. фін. секретаря-касієра я був приявний два рази, це є 24 листопада й 22 грудня 1935 р., на зборах від. 43 в Сімпсон, Па. Там я мав полагодити справу довгу, з яким залягав цей відділ до каси У. Н. Союза за членські вкладки. Ту справу я старався полагодити всіми можливими способами, одначе вона осталась неполагодженою, бо тодішні відділові урядники не хотіли звернути тих грошей, які належать до каси відділу. Та справа мається так: Згаданий відділ не має своєї товариської каси, отже відділові урядники забрали собі річну платню за 1934 рік з тих грошей, які зложили члени за членські вкладки й які мали бути вислані до Союза. В такий спосіб повстав довг, бо наприклад у предсідника відділу знаходиться $12, а в секретаря відділу $14.19 відділових, а властиво Союзових

грошей. Я жадав, щоб згадані урядники звернули ті гроші, які їм не належаться, бо вони не мали права брати собі платні з грошей, зложених членами на вкладки до Союза. Та моє домагання було даремне. Урядники відповіли мені, що вони не мають тепер грошей, а як будуть мати, то тоді звернуть.

Про перебіг тої цілої справи я подав докладне звідомлення гол. фін. секретареві-касієрові.

Позатим усім я при кожній нагоді, не тільки в своїй місцевости, але й по околичних місцевостях старався завжди вести працю в користь У. Н. Союза. На тім кінчу свій річний звіт.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА А. ПАШУКА.

Вп. Пані й Панове Урядники:

Мій звіт скажу в кількох словах. Як вам уже відомо, минулого року я був покалічений і через той нещасливий випадок я був змушений перебувати майже цілий рік у шпиталі та вдома. Тому я не міг брати ніякої активної участи та співпрацювати з головним радним Стефаном Слободяном.

Не зважаючи на мою тяжку недугу, я в липні з іншими контрольорами відбув контролю майна та діловодства У. Н. Союза. Тому, що нинішне засідання є для вас, пані й панове головні урядники, останнє перед конвенцією, то я з цього приводу хочу прилюдно сказати, що ваша співпраця на засіданнях була для мене дуже цікава й щира. Співпраця з моїми співробітниками, членами контрольної комісії, п. Малицьким і п. Капітулою, була не тільки вповні згідлива, але також дуже щира та солідна. Зате, на жаль, моя праця з екзекутивою, а зокрема з фінансовим секретарем, була в дійсности не дуже добра.

ЗВІТ ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" Д-РА Л. МИШУГИ.

Звіт мій міг би бути дуже короткий. В редакції — без змін. В редаґуванні часопису теж — без змін. Це значить, що від останнього року не зайшли ні в редакції ні в редаґуванні часопису якісь особливі основні зміни. Тому як щодо одного так і щодо другого можна покликатись тут на ті обширні редакційні звіти, які були виголошувані на річних нарадах головного уряду тому рік, два чи більше. Нема теж потреби відповідати на якісь особливі запити чи жалі з боку членів чи відділів, бо їх на протязі року не було. Хіба приходиться з задоволенням ствердити, що наші читачі, а не так читачі як дописувачі, дійшли вже, як можна вносити з браку нарікань, до того переконання, що редактори не є їхніми ворогами, коли скреслюють, справляють чи відкидають надіслані дописи чи статті. А саме те бувало давніше причиною негодовань.

Кріза чужинецьких часописів.

Та з того, що був спокій, не можна вносити, що з часописом і громадянством є все в якнайліпшим порядку. Навпаки, ми цеї думки, що переживаємо часи дуже критичні. І саме тому нам здається, що треба нам усім віднестися до нашого часопису трохи інакше, як ми звикли досі до нього ставитись. Бо досі ми звикли його критикувати, висказувати його недомагання, а по критиці — лишати його далі двом редакторам і казати їм плисти по американсько-українськім океані далі з двома веслами і з порученням затикати ті діри, які виказує критика річного засідання чи конвенції. Редакторам не лишалося ніщо інше, як те все вислухати, а потім давати з себе те, що є в даних обставинах можливе. Ота ідилля вправді не відповідала потребам нашої орґанізації в такій мірі, як цього вимагав її інтерес і як цього вимагають інтереси нашої іміґрації та української справи взагалі, але — такі були обставини, і за них не можна винувати ні редакторів, ні уряд, ні членство. Бо все те є примінене до цеї структури нашої орґанізації, яка була надана їй тому понад 40 років. А річ ясна, що те, що може було найліпше тому 40, або 20 років, або навіть 10 років, не є добре сьогодні. І тому, якщо ми держимось у відношенню до нашого орґану старої системи, а говоримо про нові й модерні часи, то річ ясна, що тимсамим самі собі противорічимо, а далі самі себе ослаблюємо і самі доводимо до неминучої кризи. Саме така часописна кріза надходить. Вона вже є. І то не тільки в нас, але у всіх, що знаходяться у подібнім положенні як наш часопис. Під тим розуміємо крізу чужинецьких часописів: польських, російських, словацьких, чеських, німецьких, жидівських і т. д. Кріза та полягає в тім, що чим далі, тим менше стає в Америці читачів чужинецької преси. Таке виказує статистика. А чи інакше з українською пресою? Нам здається, що з нашим часописом ще не є так зле. Порівнюючи з іншою чужинецькою пресою, можна сказати, що з нами покищо краще ніж з пресою інших народів. Але це справи не зміняє в самій суті. Припинення іміґрації потягає за собою певні консеквенції, спільні для всіх чужинецьких народів. Іде стихійна ліквідація чужинецької преси. Хто хоче це бачити, цей добачує цей процес. А хто ще розумний, цей береться завчасу цей ліквідаційний процес припинити, або хоч продовжити на неозначений час. Так думають і так підходять до справи чужинецької преси всі ті, що дорожать тими ідеалами, які привезли з собою зо старого краю, або набралися їх як тут роджені від своїх чужинецьких батьків. І тому на зїзді польських журналістів у Шікаґо самі польські ґазетярі виразно й без обиняків ствердили, що польський стан посідання в Америці постійно зменшується, а преса польська постійно з року на рік підупадає. Від 15 років не повстав для 4 міліонів поляків в Америці ніодин польський щоденник. Останнім був „Дзеннік Новойорскі", що повстав у 1921 р. в Джерзі Сити і в тім році й перестав виходити, маючи в своїм складі найкращих польських редакторів і письменників. В згаданих роках перестало виходити багато давніх часописів польських по ріжних містах, що держалися десятками літ. А орґани польських найбільших організацій запомогових, що мають сотки тисяч членів і де принумерата є примусова, вдержуються тільки тому, що ще до передплати доплачують організації величанські суми гроша. Це, про що говорю, не є виссане з пальця, бо підносимо тут факти, які кожний може провірити. І тому саме наводимо польську пресу, бо ту найлекше нашим людям провірити. А наводимо це на те, щоб усі ми зрозуміли, в яких часах живемо, так як нам треба ставитись до української преси в Америці, а головно тут — до „Свободи", як орґану нашої організації. Сьогодні ми змушені думати на нарадах головного уряду чи конвенціях не так про те, які статті були написані, чи який допис був поміщений, а більше застановлятися над тим, як нам заховати нашу українську пресу, як забезпечити їй якнайдовше існування, та як вдержати те, що маємо, себто думати про те, як поступати, щоб число читаючих українську пресу постійно не зменшалося.

Польські журналісти в Америці ствердили, що преса збудувала Польщу в Америці, що вона виховала польського іміґранта і що вона одна зможе ще найбільше прислужитися до цього, щоби вдержати тут роджених поляків при польськости.

І тому саме, сказали собі свідомі американські поляки, треба вміти для польської преси понести найбільші жертви. А як це виглядає в практиці, то згадаю, що до одного одніселького польського часопису в Америці доплатили шеровці й жертводавці за короткий час не менше й не більше, а 300,000 долярів (тут зацитовано часопис), а річний дефіцит другого виносив $57,000 (теж зацитовано тут, який часопис і де виходить).

Прийшов такий час, що треба видавати українські часописи якнайкраще і з найліпшими силами, спеціяльно дібраними для цього важкого діла, якщо має бути вратований в Америці читач українського слова, української книжки й української ґазети. Прийшов час думати над тим, що тих читачів навіть при найкращім редаґуванню буде мало, може й дуже мало. Але й тих треба вратувати. Саме для тих наших найліпших з найліпших треба і вартує видавати такий добрий часопис. І вартує нам до нього навіть доплачувати такі величанські суми, як їх вже доплачують інші чужинецькі народи й організації, якщо ми дійсно маємо в серці живим наш національний ідеал, якщо ми дійсно дорожимо українським іменем і якщо ми правдиво думаємо про закріплення українства в Америці.

Крім того треба нам памятати, що по цілій Америці піднімається ще раз на ноги москвофільська язва. Помагає їй та російська інтеліґенція, що прибула до Америки по війні й властиво створила першу правдиву російську кольонію в Америці, бо досі, як відомо, творили її майже самі наші „малороси". Мовна баламута, яку піддержує священство серед наших закарпатських братів в Америці, теж звернена своїм головним вістрям проти українства, бо насаджує штучно московщину, якою заражується і молоде покоління. Вже те вказує, що українська преса в Америці має далі ще спеціяльне, дуже важне завдання, якого не має ніяка інша чужинецька преса. Вона мусить видирати своїх власних дітей не так з американських обіймів, в яких вони залишаться, як з обіймів московських, а почасти і польських.

Інші народи мають свої держави, які призначують певні фонди на пропаґанду між своїми людьми в Америці, на свою пресу, на свої видавництва. Оті держави висилають спеціяльних емісарів не для грошевих збірок, а на піддержання лучности зі старим краєм. А в нас того всього нема.

Щож це означає? А саме те, що над тими справами треба думати нам самим, навіть і ось тут на річнім засіданню головної управи і на наших конвенціях. Нам треба забути за те, що за тих пару центів, які ми з таким трудом одержуємо від членів на часопис, ми можемо видавати надалі часопис і в теперішнім критичнім часі, коли треба вживати всіх можливих засобів, щоби призвичаїти хоч малу частину нашої молодої ґенерації до читання українського часопису та до відчуття потреби такий часопис у себе мати і ним дорожити.

Ми віримо, що все те можна осягнути, та що варто для цеї цілі понести і якнайбільші матеріяльні жертви. Бо коли поносять ті жертви державні народи і то з любови до свого національного імени, то щож допера говорити про нашу українську іміґрацію, якої помочі так дуже потребує наше українське імя, якої помочі потребує наш рідний край, хочби тільки для моральної піддержки української справи, хочби тільки для допомоги політичній боротьбі нашого народу на міжнародній арені, хочби тільки для висвітлення нашої справи, наших слушних національних домагань перед американським урядом і перед американською суспільністю.

„Свобода" й У. Н. Союз.

Та попри те все мусимо мати на увазі, що нам треба доброї й змодернізованої „Свободи" для самої нашої організації. Бо нема сумніву, що без української „Свободи" не буде і нашої організації як української установи. Нам здається, що без того українського слова й того українського духа, що виходять зі „Свободи", не буде й зросту нашої орґанізації як української інституції. Тим ми не хочемо перецінювати сили „Свободи". Ми знаємо, що як тепер, так і в минулому році, ми багато писали про нашу організацію, але практичний вислід з цього не такий, щоб ним можна повеличатись. Тільки можемо припускати, що булоб ще далеко гірше, якби так „Свобода" не промовляла до наших членів, щоб держалися нашої організації чи приєднували їй нових членів. Та й ця обставина не зменшує організаційного значіння „Свободи". Бо коли її писання не приносить бажаних вислідів, то причин цього треба шукати деінде.

Пригадаймо собі, скільки то ріжних арґументів вживали ми на протязі цього року в наших статтях, щоб придержати наших людей при організації, чи щоб наклонити їх вписати до Союза свої діти, чи перейти зо старого роду обезпечення на новий. Скажемо тільки правду, коли ствердимо, що в однім нашім часописі було в тім однім році

більше статтей про нашу організацію, ніж було всіх подібних голосів чи статтей по всіх часописах всіх інших запомогових організацій. Чиж ми не виказували, що самі наші члени, якби хотіли, моглиб легко придбати нових членів, якби вписали свої діти? Чи ми не питали наше громадянство, на що властиво його стати, коли воно не може здобутися на те, щоб стати членом найстаршої й найкраще фінансово забезпеченої української народньої установи? Чи ми не виказували нашому членству, а ще більше тим, що є поза нашою організацією, що ми не є на ділі такі ідейні, за яких ми звикли себе мати, бо інакше ми малиб сотки тисяч членів, а принаймні малиб як не всіх то хоч більшість дітей наших членів у рядах Союза? Чи ми не виказували нашого підходу до справи, коли ми жадали від тих, що вербують до нас членів, щоб не обіцювали золотих грушок на вербі, а вербували до чесної організації в чесний спосіб? А чи така мораль не повинна промовити до нашого серця і до здорового розуму громадянства? Чи ми не виясняли в чесний спосіб, що нагромаджений в У. Н. Союзі гріш є народнім грошем, є в народних руках і є народом контрольований? І тому саме не можна ним розпоряджатись по диктаторськи, признаючи певним людям певні привилеї, бо треба поводитись наприклад при роздачі допомог з причини недуги в такий спосіб, як це є нормоване статутами організації. Чи ми не промовляли до 246 відділів, що виказували з кінцем року менше членів як їх мали попереднього року, що такий стан є доказом байдужности як серед членства так і серед відділових урядників, коли аж така є велика скількість відділів, що не думає навіть вдержати те, що одідичує, коли вже не може нічого нового придбати? А чи суспендування на протязі одного року 4,000 членів у Союзі може мати якесь дійсне виправдання?

Такі питання ми ставили, а відповідаючи на них, твердили, що одинока байдужність могла допустити аж до такого великого занедбання.

Ми звертали увагу в статті „Про Союзові колеса", що наш організаційний апарат є опертий на відділових урядниках і як ті „колеса" не рухаються — Союзовий віз не може їхати. Тому, казали ми, не можна позволити собі в У. Н. Союзі в теперішніх часах на таких урядників, на такі колеса, що не обертаються, що не є активними, що не виказують вислідів своєї праці в придбанні нових членів.

Крім того ми остерігали наше громадянство перед тою комуністичною пропагандою, що то підкопує нашу організацію, підсуваючи нашим людям в Америці якісь дешевенькі проспекти, якими захвалюється комуністичні організації, які обіцюють золоті гори за дрібну оплату. Ми не забували теж давати признання тим нашим працівникам, що в тих важких хвилях робили, що їх сили, щоб вдержати У. Н. Союз на його висоті та запевнити йому світлу будучність.

Нема сумніву, що все те щось помагало. Але не помогло так багато, щоб могло нас задоволити. І тому мусимо себе питати, чому це так? Чи може наші аргументи заслабі, чи може є тут яка інша причина.

Заки дамо відповідь, мусимо ствердити, що тепер нема в нас ніякої боротьби. Можна сказати, що „благоденствуємо". Є спокій, якого собі багато так дуже бажали, думаючи, що в спокою наша організація зросте в силу. А чи зросла? Коли ні, то причин застою треба шукати деінде. Вважаємо, що говорити про такі причини, це значить говорити про життєві справи нашої організації.

В першу чергу погляньмо на відношення нашого громадянства до У. Н. Союза. Десятками літ вся найсвідоміша частина нашої іміграції, такби сказати провідна її частина, вважала своїм національним обовязком при кожній нагоді видвигати потребу існування такої організації, якою є У. Н. Союз. Тоді не оставалося все на словах, бо тоді зводилося постійно важку і затяжну боротьбу за нашу організацію. Тоді прямо заклинано наших людей в імя української справи вступати до У. Н. Союза. Тоді ставлено нашу справу так, що наш національний інтерес вимагає того, щоб У. Н. Союз існував і зростав у силу. І тоді було принятим, що не можна називатися свідомим українцем і не належати до У. Н. Союза. Тоді виразно підношено, що це є самодурство говорити про американську Україну і поміч рідному краєві, а не дбати заразом про ту організацію, яка американську Україну створила, яка з невиразної національно маси виховала правдиву американську Україну.

Так було колись, а як є тепер? Сьогодні нашим патріотам видається, що те все є непотрібне, що можна і треба на вічах, концертах і ріжних вечерках говорити про всі можливі справи, але нема потреби говорити про У. Н. Союз, бо це справа Союзовців, бо це навіть вже не цікаве. а навіть не таке важне. А це є надзвичайно велика помилка, яка може грубо пімститися на нашім національнім житті. Бо виходить, що маємо до діла з громадянством, яке не квестіонує того всього, що У. Н. Союз вложив у нашу іміграцію, але разом з тим і пальцем не кивне, щоб така організація зростала в силу. А такими є на нашу думку ті широкі верстви, що не є в У. Н. Союзі. Саме вони винні тому, що в часі по державницькім українськім зриві, коли національна свідомісць зросла високо й коли гинуть на наших очах геройською смертю наші найкращі сини в обороні нашого національного стану посідання, ми тут в Америці, не маючи ніяких ворогів поза нашою байдужністю, тратимо свої позиції, себто тратимо той стан посідання, який здобули нам наші піонірі в найтяжчих часах нашої темноти і несвідомости.

Оте громадянство, що стоїть осторонь нашої організації, наносить нам велику шкоду ще й з іншого боку. Ми маємо таких, тут роджених, що закидають нам, що ми забагато думаємо про старий край, забагато на нього звертаємо уваги, і забагато грошей на нього видаємо, коли нам треба більше думати про українське життя в Америці. Вони вказують саме на ту частину нашого громадянства, що займається старокраєвою політикою, а про справи американські не дбає, а тимсамим не дбає і про зріст У. Н. Союза. Такі заміти є. Чи вони оправдані — це інша справа. Ми бачимо, що ті, що так говорять, теж нічого не роблять для зросту нашої організації. Бо правда є така, що та горстка, що з посвятою служить українській ідеї і справі допомоги старому краєві, теж з посвятою служить і нашій організації й розуміє її вагу і значіння. Всежтаки старше громадянство повинно знати про цей закид і виказати ділом, що він неправдивий, що можна цілком добре і вірно служити старому краєві й таксамо добре будувати українське життя в Америці й дбати про У. Н. Союз.

При тій нагоді порушу ще одну — делікатну справу.

Чи ми здаємо собі тепер справу з того, що кілька наших священиків піонірів, що були будівничими нашої організації, робили для неї колись, у давніх тяжких часах більше, ніж робить тепер для Союза яка сотка або й більше українських священиків? А чи таке явище є нормальне? Чи обовязок нашого священства супроти організації, побудованої священиками, і то на такій ідеї, якої У. Н. Союз і досі твердо держиться, має ограничитись до відправи в церквах заупокійної Служби Божої, яку замовляє відділ Союза за своїх членів чи з нагоди свого ювілею, і до проповіди, яку при таких нагодах виголошується? Чи так можна відноситися до організації, якої члени є найкращими парохіянами по парохіях, що будували церкви і поносили та далі поносять церковні тягарі? Це, що підношу, не є ніяким нападом на священство. Стверджую це, бо в нас звикли кожне того роду критичне слово брати зараз за напад на священство і церкву. Ми далекі від того. Ми тільки хочемо піднести, що наші слова, голошені „Свободою" в справі У. Н. Союза, не доходять туди, куди повинні доходити і звідки можна і треба сподіватись якнайсильнішого відгомону. А якраз звідти нема ніякого відгомону. На тім ми терпимо, але не забуваймо, що тим чином і священство та церква підтинають самі ту галузь, на якій вони сидять.

Ми можемо тут творити ріжні гурти і організації, від монархістичних починаючи а на революційних кінчачи, але не можемо забувати, що найкращі ідеї не матимуть грунту під ногами, коли не зможе вдержатись і зростати в силу така народня установа, як У. Н. Союз. І тому чим більшим хоче хто виявити себе українським патріотом, чим більше хоче дорожити українством в Америці й чим довше бажає бачити живе й ідейне українське життя в Америці, тимбільше мусить прикладати рук до закріплення У. Н. Союза. Таке розуміння нашої справи в Америці було в найкращих народніх робітників в Америці. Та нема його сьогодні. І тут лежить корінь лиха.

А тепер берім під увагу інший бік справи. Це правда, що У. Н. Союз дуже гарно розвинувся фінансово. Це правда, що маємо вже модерні роди обезпечення, та що в центрі все функціонує як слід. Все те ми широко обговорювали в „Свободі". Але бачимо, що все те до понад 4 міліони включно не ділає на маси наші в такій мірі, як ми цього собі бажалиб. Якеж тут лихо?

Думаємо, що не важко його відшукати. Як я дивлюся на нашу організацію в теперішнім виді, то бачу, що ми справді змодернізували наш апарат, але всетаки далі їдемо на драбинястім возі, як бувало. А моглиб їхати з духом часу — на автомобілі. І моглиб пустити цей автомобіль їхати цілою силою і на довгу мету, бо на газоліну і інші потреби маємо понад $4,000,000. Але біда в тому, що ми так привикли до драбинястого воза і коней, що не хочемо бачити, що часи змінилися, та що в новочасних перегонах не годен перегнати кіньми того, хто їде автомобілем. Якщо ми не схочемо заглянути цій дійсній правді в очі, то коли іде про зріст Союза, ні на що не здадуться і найкращі статті „Свободи", як і не багато зможе тут зробити і головний уряд.

Те, що тут підносимо, не є ніякою спеціяльністю У. Н. Союза. Подібне відноситься і до інших подібних організацій, але вони і їхні часописи не хочуть забирати в тих справах голосу, держачися засади: „Якось то буде". Та це їхне діло. А ми повинні подбати, щоб у нас було якнайкраще. Того кращого не можна в нас завести ніяким приказом, хочби той приказ був і найрозумніший. В нашій організації є рішальним чинником само членство. Воно може організацію піддержати і піднести, а може і завалити. І якщо потрібні які реформи, то їх потребу мусить у першу чергу загал членства відчути. Це мусить статися в низах, у самих членів, у відділах. Мусить змінитися радикально відношення усього нашого громадянства до У. Н. Союза. Воно мусить зійти зо своєї пасивної позиції доброзичливого відношення і стати на шлях активізму: кожна свідома українська одиниця — до У. Н. Союза. Інакше покажемо себе по сорок кількох роках зорганізованого нашого життя в Америці нездарними передбачувати те, що станеться з нашим народом в Америці за наступних 40 років, коли не маємо розуміння потреби вдержання такої сильної національної твердині, якою є У. Н. Союз. Тим не хочемо сказати, що навіть така пасивна поведінка може довести У. Н. Союз до фінансової руїни, до його упадку під матеріяльним оглядом. Ні. На думці маємо тут ідейну сторону нашої організації, її народній, український характер, її службу українській ідеї. Ось тій стороні У. Н. Союза наносимо смертний удар, коли не заповнюємо старі українські ряди новими, коли не вписуємо нового покоління до Союза.

Ще час оте все направити. І тому саме підносимо це на тім місці у звіті „Свободи". Орган наш робить усе можливе, щоб забезпечити якнайдовше життя нашій організації як ідейній українській народній установі. Уряд дбає про те, щоб організація була ведена в якнайкращім порядку навіть з тими засобами, які має до диспозиції, а які не є вистарчальні. Спільними силами піддержуємо духа нашої іміграції й виходимо з великої американської кризи і з реформи в нашій організації покищо досить щасливо, краще ніж ми виходили з подібних ситуацій у минувшині. Але не йдемо вперед у членстві.

Не можна мовчати.

Все те справи неприємні, коли приходиться про них говорити в звіті. Бо, порушуючи їх, треба часами заговорити про таке, що є багатьом немиле. Отсе є та причина, що всі наші часописи в Америці, що є видавані запомоговими організаціями, про ті справи мовчать, мов води в рот набрали. Читаймо про звіти на річних засіданнях, чи дискусії, які ведуться на тих засіданнях чи конвенціях, а переконаємося, якщо хочемо підходити до таких справ щиро й чесно, що в нас є страх про такі справи говорити. За відвагу переводити реформи чи видвигати деякі справи наш У. Н. Союз вже нераз дорого платив утратою членства, відірваного від нього демагогією. І неодин урядник був у клопоті, коли мав відвагу говорити отверто про деякі справи, які немилі заголові, а зглядно членству чи відділовим урядникам. Як редакція так і екзекутива нашої організації дістають багато листів від наших членів і урядників, які добре бачать наші недомагання на місцях, які описують нам широко, як старше покоління просто відганяє нераз молодь від організації, як заїлість і амбіції одиниць руйнують відділи, не дають змоги їм розвинутись, як кумівство не допускає нераз добрих людей до голосу і відпихає їх від праці, як старші сили можнаб замінити молодшими, тут вихованими. Але навіть ті, що це нам доносять, за дуже малими виїмками просять цього не подавати до часопису, або подавати без їх імен і без назви місцевости і відділу, кажучи, що „їм за таке життя не буде, бо їх заїдять". І так ми змушені з ріжних причин у багатьох справах мовчати. Але чи це здоровий обяв? Та все те не звільняє нас з обовязку сказати собі на річнім засіданню принаймні таке:

Наші люди на місцях, які творили там наші відділи і приєднували до Союза членів, не винні тому, що вони постарілися, що їх життя змаргалося, що вони вже не в силі кидатися з таким запалом, як бувало, за придбання нових членів. Вони не винні тому, що їх зломило чи ломить безробіття. Вони не винні навіть тому, що не можуть дати собі ради з молодим поколінням. За те їх ніхто винувати не може, бо вони зробили те, що могли. Вимагати в імя добра організації треба тільки того, щоб вони хотіли бачити те положення таким, яким воно є. Мусять розуміти, що організація мусить зростати. І тому мусять сказати собі прилюдно, що мусить знайтися інший спосіб приєднування членів до організації, коли старий не дописує. Цеж таке ясне, як сонце, й самозрозуміле, якщо бажаємо нашій організації добра.

І мусимо собі теж сказати, що це, порівнюючи, багато лекше писати і говорити про боротьбу з фашизмом, про оборону гетьманату чи боротьбу з ним, про комунізм чи націоналізм і т. п., ніж писати чи говорити про закріплення чи збільшення нашого національного стану посідання в Америці, а вже дуже важко по говоренню і писанню те життя розбудовувати.

З нашого боку, себто з боку „Свободи" і „Юкраініен Віклі", в порозумінні з головним екзекутивним урядом, ми робимо все, що є в наших силах, щоб те життя розбудовувати, а з ним і скріпляти нашу організацію. Я з щирою совістю можу ствердити, що таки не уявляю собі, щоб можливо було в тих обставинах, в яких ми працюємо, щось більше зробити. Навпаки, я переконаний, що цей тягар завеликий і якщо так далі буде, він нас заломить. Та це, міг би дехто сказати, ще не таке велике нещастя, коли одиниця знищиться. Знаю наш підхід до таких справ. І тому не беруся боронити осіб, але бороню справу. І тому підношу ще раз те, про що вже нераз була мова на попередніх річних засіданнях. Ми не можемо вийти з наступної конвенції з таким відношенням нашого членства й організації до наших органів, себто до „Свободи" і „Юкраініен Віклі", яким воно є тепер. Ми мусимо вирішити справу пренумерати й оплати за часопис. Ми мусимо дати нашому органові фінансову змогу краще розвинутися. Я не розумію, для кого ми саме збудували У. Н. Союз і для кого вдержуємо наші часописи, коли вагаємося вжити частинки нагромадженого майна в свою власну добру інвестицію, в те, щоб до організації чи до редакції прийшло більше сил, наших власних сил, які давалиб роботу для свого народу, для своєї організації, а та організація їм за те платилаб. Іде нам не про штучно створений варстат праці для наших власних людей, а про природній розвій організації й редакції, про те, щоб вони дістали для свого правильного і модерного функціонування стільки сил, скільки запотребовують подібні організації чи редакції інших народів.

От перед кількома днями публично дискутовано в одній з великих місцевостей, як це може бути, що „Свобода" не вислала на їхнє свято свого репортера, який повинен би зараз подати від себе новинку до ґазети, і то негайно, на другий день по святі. Підносили, що такі новинки повинні були в „Свободі" кожного дня. Ми не дивуємося, що хтось у Ню Йорку чи Нюарку, чи де там підніс таку гадку, бо це розумне домагання. Але дивуємося тому, що не було там людини, яка розяснилаб, що „Свобода" не має ніяких платних репортерів. Дивуємося, що люди не подумали тоді про те, що „Свобода" є органом У. Н. Союза, та що поліпшити „Свободу" можна найкраще тоді, коли збільшимо в першу чергу число членів нашої організації й коли до цеї організації ввійдуть такі люди, що будуть розуміти, що таки „Свободі" треба буде мати в Америці по всіх більших наших громадах добрих репортерів, які булиб платні й постійно дбалиб про надсилання новинок і дописів, що обіймають події з даної місцевости, як і питання, які там вирішуються, або повинні бути порушувані з огляду на добро української кольонії.

Це буде коштувати грошей. Але вони теж підуть у руки наших молодих людей, дітей наших старих іміґрантів. Заплатимо їм з української каси за українську роботу, без якої не буде змоги вдержувати українського життя, ні української церкви, ні українських організацій, а в тім і У. Н. Союза. Правда, і тут буде багато клопоту, і то через нашу завість, через те, що не всім буде можна дати в Союзі чи в редакції заняття. Але на такі річи не можна звертати уваги, а треба кермуватися виключно здоровим розсудком і добром організації. Все те коштуватиме гроша, але виданого — на добру справу, на справу конечну і нашу. Нам здається, що як ми стараємося за всяку ціну тільки щадити, то ми дійсно робимо добру роботу. А по правді розумне видавання є важніше для життя і його розмаху ніж щадження. Адже ми не хочемо плісніти разом із щораз новими міліонами долярів, а хочемо бачити нашу організацію живою, ідейною, передовою в цілім нашім житті, такою, якою вона досі була і якою бажали бачити наш Союз ті, що його закладали, що присвячували для нього труд свого життя.

Те, що ми тепер переживаємо в Америці з українського боку, являється переломовою хвилею американського українства. В тій важній хвилі ми мусимо держати нашу руку на живчику життя. Ми бачимо, що наростають нові сили. Ми мусимо до них підійти, мусимо їх до себе притягнути, мусимо їх втягнути в наше життя і заставити їх до активности. „Юкраініен Віклі" саме підходить до тих нових сил. Хіба сліпий не бачить того поступу, який ми зробили на тім полі, ні того гуртка, який ми вже вспіли біля себе зґуртувати. Але тими матеріяльними засобами, які ми маємо до розпорядимости на ту ціль, не можна ніяк вести широко закроєну працю, обчислену на далеку мету і на високу ціль. Ми мусимо і тут глядіти на справу більш реальними очима і нічого не закривати, ні мовчати. І сказати собі, що з успіхом так справи вести не можна в безконечність. Памятаймо, що ми з рукава не витрясемо редактора чи співробітника українського часопису чи журналу, виданого англійською мовою. І замало є мати одну чи дві підроблені сили, спосібні до ведення такої праці, бо вони тягару цеї праці не видержать і під ним скоріше чи пізніше заваляться, якщо схочуть бути совісними робітниками і давати такий український матеріял англійською мовою, який можнаб показати в американських школах чи американським освіченим людям, і з якого можнаб набрати поваги до українського народу і його культури. Ми це старалися переводити в діло в „Юкраініен Віклі", але це не може бути продовжуване в гідний спосіб, коли нема матеріяльних засобів, щоби по людськи оплатити навіть одну добру силу. А крім цього треба теж думати про те, що буде, якби нагло цеї сили не стало. Таж може вона захоріти, цеж людська річ. Таж згодом треба давати їй якийсь часовий відпочинок. Все те треба нам брати під увагу, якщо беремося за поважну роботу в такій поважній інституції як У. Н. Союз.

Як бачимо, то про що ми не говорилиб і які справи не підносилиб, всі вони обертаються з одного боку біля великої справи забезпечення національного існування нашого народу в Америці, а тимсамим і біля забезпечення існування У. Н. Союза як української інституції, а з другого боку — біля грошей. Дуже мені неприємно говорити про ту другу справу. Але обовязок наказує мені це зробити. А членам нашим і головному урядові приходиться вибирати, що важніше: гроші, чи наша національна ідея і наша будучність в Америці; хвилевий видаток, може навіть і значний, щоби приєднати для ідеї й нашої організації молоде покоління, чи сидження на грубих міліонах і національне нидіння. Від того вирішення буде до певної міри залежати, чи буде вратована українська ідея в нашій організації й в Америці враз зі зложеними українською працею долярами, чи тільки будуть заховані доляри. В тім останнім випадку українська ідея пішлаб зі старим покоління до гробу, а доляри перейшлиб у т. зв. українські руки, до людей з українською кровю, але без української ідеї. Отсе є віз і перевіз для нашої іміґрації й для нашого У. Н. Союза

Без сутніх змін.

При кінці згадаю, що в самім редаґуванні нашого часопису не зайшли ніякі сутні зміни. Про таку рубрику як „На біжучі теми" була мова попереднього року, а тут можнаб хіба додати, що її на протязі минулого року п. Ревюк розробив ще ширше і глибше. З матеріялу, який поміщуємо в „Юкраініен Віклі", може кожний виробити собі погляд, як багато праці вкладає в нього п. Шумейко. Коли вже згадую за особи, не можу не згадати з подякою і за ті молоді сили, що так вірно допомагають нашій молодечій ґазеті своїми дописами, статтями чи поезіями. Але згадаю ще й за те, що наш часопис зїдає з кожним роком щораз більше матеріялу. Відчувають це не тільки редактори, але й п. Стеткевич, що дбає, щоб не було помилок друкарських, та щоб була всюди однакова й добра українська мова.

Згадаю теж зі сумом, що втратили ми в минулому році нашого довголітнього фейлетоніста Вячеслава Будзиновського, якого твори так залюбки читали наші читачі. Його місце заступили ми минулого року найкращим молодим нашим письменником — Уласом Самчуком, у якого закупили дві повісти: „Волинь" і „Гори говорять". Перша була вже друкована, а другу зачнемо внедовзі друкувати.

З кожним роком відходять від нас і ті іміґранти-робітники, що, можна сказати, були живою частю „Свободи" і нашої організації. Це такі, як покійний Микола Костів. Не стає Грубринів, не стає Костевих і інших, їм подібних дописувачів „Свободи" — фанатично відданих не тільки нашій ґазеті, чи нашій організації, але цілій нашій народній справі. Відходять від нас ті, що нам вірили і відходили від нас з тою певністю, що залишили нашу організацію й ідею, яким ціле життя служили — в добрих руках. Наше завдання на це памятати і відійшовших народніх працівників заступити новими. Оту справу саме і поручено в отсім звіті.

На тім кінчу і дякую в імені редакції екзекутиві, головним урядникам і членству У. Н. Союза за співпрацю.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МУДРИЙ ПОЛЯК ПО ШКОДІ.

Нюйорські польські організації збираються зорганізувати централю, що має представляти всю місцеву „Польонію".

На думку про потребу такої організації впала „Нюйорська Польонія" тоді, як до нюйорського посадника Ля Ґвардії зголосилася польська делеґація з протестом проти став лення в однім нюйорськім театрі штуки, що мовляв, висміває американських поляків.

Поляки прийшли до переконання, що таким протестом ця делеґація не помогла польській справі, але їй пошкодила, бо, мовляв, міський посадник набрав про поляків згірдливого переконання, коли побачив, що відноситься до нього зо справою, до якої він зовсім непричетний.

УЧИТИСЯ З ЧУЖОЇ ШКОДИ?

Від цього, що поляки себе компромітують, нас голова не болить. Наскільки про нас справа йде, то ми можемо дозволити їм компромітувати себе, скільки разів лишень забажуть.

Одначе спитаймо себе при цій нагоді: чи нема в цьому випадку якої науки й для нас? Чи не трапляється нам таке, що йдуть нас боронити люди доброї волі, але без відповідного на це розуміння й практики, через що замість справі помогти, їй лишень шкодять? І коли поляки в Ню Йорку приходять до переконання, що їм треба централі польських організацій для відповідної репрезентації нюйорських поляків, то чи не треба чогось подібного українцям?

Як мудрий поляк по шкоді. то нам треба лишитися дурками й по шкоді?

ЗРАДА?

Чи не знайдуться люди, які скажуть, що брати собі приклад з поляків не вільно?

Бувають такі люди не тільки в нас, але й в інших народів, як це видно з того, що на одній недавній католицький конференції один католицький священик вважав за потрібне звернути увагу своїм слухачам, що треба перевести в життя деякі реформи капіталізму, не зважаючи на те, що такі самі речі пропонують комуністи.

Є люди, які від ворога нічого не приняли би. Навіть як ворог скаже, що два рази два є чотири, вони скажуть, що пять.

ЧОЛОВІКИ Й ЖІНКИ.

Російський письменник Іван Турґенев писав, що між чоловіком і жінкою є основна ріжниця. Коли спитати чоловіка, скільки це два рази по два, він може сказати чотири, як знає, або три, пять, двацять, як не знає.

Одначе він усе скаже якесь число.

Одна тільки жінка може сказати, що два рази два є — лоєва свічка.

ЯК ДЕРЖАТИ СЕКРЕТ?

Англійський премієр Болдвин каже, що найкращий спосіб задержати тайну це — сказати її жінці.

„Неодна жінка, занята в уряді", — пояснив він, „має підчас своєї служби нагоду почути неодну тайну. І я ще не знав, щоби котра жінка зрадила таку тайну, а тимчасом я знав уже одного такого чоловіка, що через його балакучість розійшлася урядова тайна".

Заходить питання: чи знали ці жінки, почувши тайну, що це тайна?

КОРОЛІВСЬКІ ВУХА.

Старинні греки думали, що жінці тайну говорити небезпечно, але вони й на чоловіка не дуже то покладалися.

Оповідали вони собі про короля Мідаса, котрий усе носив шапку, затягнену глибоко на вуха. Один лише його голяр бачив короля без шапки й знав, що король носить шапку, бо він мав вуха такі великі, як в осла. Це, що він знав королівську тайну, так гнобило голяря, що він мучився душевно, а далі й тілесно Не можучи далі видержати, він пішов собі в відлюдну пущу, викопав яму й у яму гукнув: „У короля ослячі вуха!". Аж відтоді йому полекшало.

Виходить, що й греки мали про здібність чоловіків задержати тайну такі поняття, як премієр Болдвин. Чи зрештою не бачимо довкола себе людей, що люблять носити вісти, як сорока кости, що носячи вісти, які вони дізналися в тайні, виляють хвостом справді по собачому?

СТАЛІН У ВИШИВАНЦІ.

Розписалися большевицькі аґенти про те, якто на гостинній виставі української опери „Запорожець за Дунаєм" у Москві зявилися Сталін, Молотов, Ворошилов, Орджонікідзе, Каганович і інші головачі большевицького уряду.

Очевидно головачі думають, що „дурні хахли", почувши про цю візиту, стануть на це дуже горді: „Ось, мовляв, у нас така велика штука, що навіть самі Сталін у нас бувають!"

Можливо, можливо, що такі знайдуться, яким це подобається, що московський сатрап з українця шкуру здіре, продасть її та за одержані гроші піде на „малоросійський спектакль". Можливо, що знайдуться й такі, що будуть дивитися за новими фотоґрафіями Сталіна, чи не носить уже Сталін „малоросійської вишиваної рубашки". Чому ні? Бували люди, яким імпонувало, що Вільгельм Габсбурґ ходить у вишиваній сорочці.

ДЕ СОРОМ?

Пишеться в донесеннях про цей спектакль у Москві, що актори театру, а за ними й публика влаштували Сталінові овацію.

Нагадується, що до московської опери раз зайшов цар Микола Другий і як на його честь робили овацію, співали царський гимн та взагалі вівагували до того, що відомий оперовий співак Шаляпін розохотився так, що клякнув перед царем на коліна й вівкнув „Боже, царя храни!"

Питалися потім поступові газетярі Шаляпіна, як він, котрого вони мали за поступову людину, міг допуститися до такого приниження свого людського достоїнства. Писали газетярі, що Шаляпін на це відповів: „Поступовість поступовістю, але глибоко в серці я російський мужик! Покажіть мені царя, і я готов поклони бити!"

Так, кажуть, сказав Шаляпін на своє оправдання. Сумне це оправдання, але щире. Що скажуть на своє оправдання ці „хахли", що зі сцени московського театру оплескували Сталіна? Невжеж вони скажуть: „Ми нащадки козаків, що билися по лицарськи проти всіх гнобителів нашої землі?"

> **ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.**
>
> **Дня 8-го квітня помер на запалення леґенів у Стейтовім Шпиталі, в Газлетон, Па., СТЕПАН ЛОТОЦЬКИЙ, член Бр. св. Арх. Михаїла, відділу 85-го У. Н. Союза.**
>
> **В. И. П.**

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Шевченкове Свято.

Заходами відділу ОДВУ віддала наша громада пошану ґенієві України з нагоди 75-літніх роковин його смерти. Шевченкове свято відкрив голова відділу, гром. К. Шевчук. Підкреслив, що нема тепер між нами живого Шевченка, але за те живе його безсмертне слово. Закінчив привітом „Слава Україні!" Потім банда під проводом п. Василя Поповича відограла „Ще не вмерла".

Два гимни заморських українців „Гей за морем" і „Далека Ти" відспівав хор під управою п. Мирона Сокільського. Катерина Гунька віддеклямувала „Село". Тут треба підкреслити, що родичі дитини мешкають 8 миль від церкви, а посилають її до української парохіяльної школи.

Далі виступав смичковий квартет під проводом литовця п. Шереліса. Пані Єна Парута відспівала сольо при акомпаніяменті сестри, пані Дорофей. Ольга Сверида віддеклямувала „Мені тринацятий". Пані Марія Климців відспівала два сольоспіви. Додамо, що вона виграла дві перші нагороди за спів на радієвім конкурсі. Акомпаніювала п. Стела Климців. Діти п. Романа Дмитрова щебетали гарно по українськи, віддаючи декламації. Терцет дівчат з хору як і „Заповіт" випали добре.

В другій частині виступила українська банда, а по ній відголосив святочну промову гром. Микола Мурашко, запрошений гість з Джерзі Сіті. Бесідник пристосував Шевченкові ідеї до теперішніх часів. Доказував, що якби ми знали, розуміли і відчували Шевченка, то його „Заповіт" був би вже давно здійснений. Кінчив промову з вірою, що таки ще помоляться на волі невольницькі діти і встане Україна.

Потім наступив спів нашого тенора, гром. І. Колодинського. Потім деклямувала Анна Лилак. Співала ще пані Катерина Гнаткін, добре відома нашій публиці співачка, що співала теж і в хорі Олександра Кошиця. Хор відспівав „І світає і смеркає". Спів був получений з деклямацією пані А Макогон „До живих і мертвих", чудово відданою. Далі відспівано „Реве та стогне" з сольовим співом панни Парути. Двом попереднім солістам акомпаніювала панна Анна Крик.

При кінці голова відділу ОДВУ висказав свою радість з приводу такого гідного відсвяткування Шевченкового свята численно зібраною публикою, як теж і виконавцями програми, яких так щиро і грімко оплескувано.

За уряд:

К. Шевчук,
Г. Лилак,
Г. Булавинець.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Свято Ольги Басарабової.

Заходами товариства Союза Українок відсвяткувала українська громада в Бейон, Н. Дж., память Ольги Басарабової в неділю, 16. лютого ц. р. Панахиду в церкві відслужив о. Олександер Павляк при численній участи громадянства. Хор під проводом п. Василя Мельничука жалібно і гарно відспівав панахиду і вічную память.

Святочний концерт відбувся в церковній галі. Голова товариства Союза Українок, пані Марія Сеник, відкрила його короткою, а сильною промовою. Вступне слово сказав о. О. Павляк: Який заповіт полишила нам Ольга Басарабова. Святочну промову виголосила пані Юстина Мельничукова. Промова була повна змісту, мила, зворушлива. Перемережена глибоким чуттям і найкращими ідейними гадками. Гості з дякою будуть згадувати слово бесідниці. З дякою будуть споминати і концерт, який приладив з великим вкладом праці п. Василь Мельничук, диригент-управитель бейонських хорів: Бояна, хору Дівочого і молодого „Луга". Голоси милі, вишколена знамените, виконання сумлінне. Поява хорів поважна і гарна, пісні добірні. Концерт прикрашали деклямації панни Розалії Чурило і молоденьких деклематорок Розалії Путас і Юлії Коваль.

Вступ на концерт був вільний, а збірки в церкві і підчас концерту принесли $30. Розхід був $6.70 ц. Лишилося $23.30. Поіменно зложили: по $1: Пелягія Щомяк, Марія Борис, Дмитро Липовий, Андрій Рейтар, о. О. Павляк, В. Мельничук, В. Бабяк; по 50 ц.: Анна Мороз, Анна Лабай, Марія Лотоцька, Ф. Харів, Анна Метюз, Ольга Михальська, Марія Жирий, Анна Липа, Анна Путас, Марія Кравчук, Параскевія Коваль, Н. Пахолок, П. Задорецький. Решта приходів була з менших датків у церкві і на концерті. Збірку в церкві перевів о. О. Павляк, а на концерті пані Задорецька, Путас, Харова і Кравчук.

З приходу призначено $10 для інвалідів Української Армії, а $13.30 для політичних вязнів, та переслано ту жертву через Обеднання.

Управа Союза Українок.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МОНЕСЕН, ПА. Бр. св. Петра й Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що з причини Воскресення Христового, братські збори відбудуться в неділю, дня 19-го квітня в годині 1-шій пополудні в гали де звичайно. — Ф. Янковський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 квітня, в годині 7-мій ввечір, в гали Укр. Амер. Горожан, 386 Джанстон Аве. Просимо всіх членів прийти на означений час і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Пупчик, предс.; В. Черепака, кас.; В. Глива, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 11-го квітня, в годині 7-мій ввечір, в Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Приявність кождого члена є конечна тому, що на зборах буде рішення в справі злуки. Тому кождий член мусить прийти на означений час. Також просимо довгуючих вирівнати сво залеглости. З огляду, що 11-го квітня є великодна субота, іще раз просимо членів прийти на час, щоб не продовжати зборів до пізної ночі. — Е. Парницький, секр.

В суді.

Свідок: Прошу високого суду, вважаю обвинуваченого за непочитального, бо хотів мені відбити мою жінку.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Замісць святочних желань.

Замісць висилати знайомим святочні желання зложили як писанку на Рідну Школу по $5: Роман Слободян, Осип Стеткевич і Лука Мишуга. Разом передано до Обеднання $15.

—o—

Коляда на Рідний Край.

Гром. В. Шабатура переслав через Обеднання $4.10, які то гроші він отримав від Юлії Тиравської з Сентрал Ситі, Па., та від С. Максимчак з Джерардвіл, Па.

—o—

В суді.

— Чому ви не віднесли зараз портфелю, як тільки його знайшли?

— Бо вже було дуже пізно.

— А на другий день рано?

— Тоді вже у портфелю нічо не було.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Надіслали до Обеднання:

Нюарк, Н. Дж. — Іван Штоґрин, власник „Перфект Лондрі", $10.

Бавнд Брук, Н. Дж. — Олекса Явдошак і Франсіс Явдошак по $1.

Джерзі Сиі, Н. Дж. — Сестриціво Неп. Зачаття Пр. Діви Марії (з гори міста) $5.

Джерзі Сиі, Н. Дж. — Товариство „Просвіта" з каси $10. Крім того члени зложили по $1: Д. Мадай, Д. Олешко, І. Ґілета, С. Гнира, Т. Павлів, П. Костик, П. Дмитриха, а Т. Кушнір 50 ц. Разом $17.50.

Джемейка, Н. Й. — М. Костишин $2.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПЯТЬ-ТОМОВИЙ „ПРОВІДНИК АМЕРИКИ".

Яких 5,200 безробітних письменників та дослідувачів приготовляють потрібний матеріял до „Провідника Америки", пять-томового видання про американську історію та соціольоґічні дані. Перший том вийде цеї осени, а видання інших наступить пізніше.

Матеріяли збирають письменники, що одержують допомогу, в такім порядку, що їх можна буде рівночасно вжити як стейтові провідники. Деякі місцевости видадуть свої льокальні провідники. Місто Ню Йорк плянує видати свій власний провідник у звязку з проголошеною вже світовою виставою, котра має початись на весні 1939 року.

Значне число журналістів чужинецького роду працює у рядах згаданих письменників, а багато з них мають особливі поручення, висліди та списати початки історії іміґраційних груп, їх вклад в американську цивілізацію та їх теперішнє становище у громадах, поодиноких стейтах та державі. ФЛІС.

КОНЦЕРТ

ПОКЛОНЕННЯ МУКАМ І СТРАСТЯМ ХРИСТОВИМ

У ВЕЛИКУ ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 10-ГО КВІТНЯ 1936 Р.

ТОВ. СПІВАЦЬКЕ „БОЯН" БУДЕ СПІВАТИ ПРИ БОЖОМУ ГРОБІ СТРАСТНІ ПСАЛЬМИ

нашиx славних композиторів: Кошиця, Лисенка, Бортнянського й Веделя,

В УКР. КАТ. ЦЕРКВІ СВ. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, при Мортон вулиці, Ньюарк, Н. Дж.

Диригент п. Т. КАСЬКІВ. — Початок у год. 9:30 ввечір.

Запрошуємо всіх віруючих Христіян прийти в означений час на розважання хрестної дороги.

КОМІТЕТ ЦЕРКОВНИЙ:
о. М. Данилович, М. Шумейко, Г. Брик.

82, 83

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

NOT SURPRISING.

It should surprise no one that **Miss Anne Yurkiw** and Rochester Inter-High Choir covered themselves with glory at the Metropolitan Opera House in New York City this week.

Informed persons are aware that music in this community is coming of age. The glamour of grand opera always has had its devotees and the charm of light opera claims its thousands of partisans; it is easy to fill the Eastman Theater for a prima donna. But the significance of these theater audiences is that although they are amateurs they are not all novices. Hosts of young men and young women go to hear leading artists, not merely for vicarious entertainment, but because of their interest as singers and instrumentalists.

This is well for Rochester, and for the United States if other cities have as fine a group of young musicians as we have; for not only do all of us profit by their fame, but supreme vocal and instrumentalists are more likely to arise out of musically cultured communities than in regions barren of song.

Nor should we forget in our exultation over the plaudits won by our choristers that the spade work of Rochester's musical pioneers and the vision and high civic spirit of the late George Eastman are reflected in their laurels. Those pioneers gave their talents and he spent his millions that thousands they would newer know should enjoy a more abundant life.

The city will rejoice with Miss Yurkiw on her scholarship, won in contest with singers from other parts of the country; it will be elated with the acclaim of the Inter-High Choir and its director, J. Alfred Spouse, and it should congratulate itself.

(Editorial from **Rochester Democrat & Chronicle**, April 4, 1936).

ЗЛОЧИНИ Й ЧУЖИНЦІ

Записки про арештування у Злучених Державах за 1935 рік виказують, що пропорціональне число тут роджених людей білої раси, приарештованих за поповнення злочинів та надуживання законів, було 97 відсотків більше від населення чужинецького роду, білої раси. В деяких найповажніших родах злочинів, як грабунок, влом, крадіж, розтрата та обман, пропорція арештовань білих людей тутешнього роду була кілька разів більша від людей чужинецького роду.

Це є деякі частини з вислідів, які поробив Дж. Едгар Гувер, директор федерального слідчого бюра при департаменті справедливости Злучених Держав, з переглядів звиш 392,000 записок про арештування, котрі вислали до федерального слідчого бюра на протязі 1935 року поліційні стації, карні суди й інші урядовці з усіх сторін краю.

Упорядкування виказів про злочини та надужиття виказує, що з числа арештовань на 100,000 населення за грабунок припадало 12.9 на білих людей тутешнього роду, а тільки 3.6 на чужинців; за вломи 33 на білу расу тут роджену, а всього 8.4 чужинців; за крадіж 51.3 білих туземців, а 21.6 білих чужинецького роду; за розтрату та обман 12.9 тубильців білої раси, а 7.1 білошкірних чужинців. В пропорції до людности три рази більше білих туземців арештовано за безцільне мандрування, а більше як подвійне число від чужинців за пиянство.

З другої сторони, люди чужинецького роду виказують більше число арештовань за нарушення законів про алькогольні напої, а саме 11 супроти 7.6, як теж за образу, бо 22.9 проти 16.5. За недозволене ношення зброї 4 проти 3.9, а за каригідне душогубство 5.3 проти 5.1. За всі злочини та проступки разом число арештовань виносить 382.6 на сто тисяч населення білошкірих туземців, а білих чужинецького роду було тільки 194.7. Незвичайно висока скаля арештовань, бо 1,133.8 на сто тисяч населення припадає на муринську расу.

Висліди з доходжень федерального слідчого бюра при департаменті справедливости Злучених Держав мають особливо велике значіння в теперішню пору. Їх подано до публичного відома в часі напруженої протичужинецької кампанії, підчас котрої зроблено заяви на зібраннях, у деякій пресі та скрізь по радіо, що люди чужинецького роду є головно відповідальні за злочини, поповнювані в Америці, як теж за економічну крізу в цьому краю. Ці висліди вповні підтримують висліди чужинецького роду.

Ще у 1902 році створена конґресом у Вашинґтоні Індустріяльна Комісія між іншим перевела доходження „питань відносно іміґрації", та у висліді заявила, що: „коли взяти Злучені Держави як цілість, то чужинецьке населення білої раси має за собою три рази менше поповнених тут злочинів від білошкірих тубильців". В році 1931 Народня Комісія про нагляд та виконування законів, іменована бувшим президентом Гувером, після точного прослідження справи заявила, що: „пропорціонально до числа населення чужинці значно менше поповняють злочинів від людей тутешнього роду".

ФЛІС.

КНЯЗЬ САЙОНДЖІ, МІКАДІВ ДОРАДНИК.

Ізза куліс японської політики.

Японський журнал „Чуо-Коров" приніс життєпис князя Сайонджія, мікадового (цісаревого) дорадника, про якого кажуть, що споза куліс кермує долею Японії, хоч який старий.

Мало вже осталося в живих творців японської революції з 1868 року. Мдж ними князь Сайонджі займає одно з перших місць у політичному й духовному житті новітньої Японії. Як мав двацять літ (1867. р.) князь Сайонджі обняв команду над військом, яке післали, щоби зломило спротив шоґуна Токуґави, який був проти реставрації цісаря Меіджія та його реформи. Князь Сайонджі переміг, шоґунат зломили й рік пізніше відбулася реставрація цісарства.

Князь Сайонджі на основі шляхотського походження міг заняти провідне місце у владі. До того мав право й на основі своїх заслуг і на основі свого таланту. Та він відмовився від почестей та відїхав до Наґасакі, де присвятився дальшим студіям. Одначе не знайшов того, чого шукав і одного дня закинув дальшу науку та відїхав до Франції, щоби пізнати західнє життя та західній спосіб думання.

У 1882 році вернувся знову до Европи. Тепер провожав князя Іта, як член комітету для студій конституції. Сайонджі вказував, що Японія мусить зазнайомлюватися із світовими подіями.

Та хоч він їзжився з західніми ідеями, ніколи не перестав бути патріотом і льояльним громадянином Японії. І хоч вимагав, щоб народнім масам дати свободу, до якої мають право, ніколи не виступав надто радикально.

Іще в 1896 році повчав студентів, щоби береглися екстремістичних ідей. А всеж піддержував переможного та незалежного духа у молодому поколінні. На його думку, людина мусить розвивати свої прикмети якнайсвобіднище та якнайширше. В 1906 році князь Сайонджі звернувся з таким самим гаслом до партії Сеюкаі, взиваючи її, щоби була поміркована у політиці, а рівночасно заохочував її, щоб домагалася якнайбільше реформ на західній зразок.

Патріотичні погляди князя Сайонджія не змінилися від його молодости. Після світової війни іменували Сайонджія шефом японської делеґації в Парижі.

ТАЙНА ЛІСОВОГО ПОВІТРЯ.

Французький фізик Альберт Нордон ствердив при досліджуванні ушкоджень радіоапаратів у лісничівках, що повітря по лісах є сильно наладоване електрикою. Далі ствердив, що причиною того явища є ультрафіолетові проміні, які виходять із зеленого листя. Доказав це на досвідах. Правдоподібно ті ультрафіолетові проміні попри кисень мають добродійний вплив як лік, за який признають лісове повітря.

RADIO.

ATTENTION:

THE UKRAINIAN TROUBADORS OF NEW HAVEN, CONN.

broadcasting every **FRIDAY** from station **W.E.L.I.** from **5 to 5:15 P.M.** The Ukrainian Troubadors have already had two very successful broadcasts. Their further success depends on fan mail. Listen to the program and write to the station so that this quintet will continue to broadcast its program to you.